

AVOCATURA – INSTITUȚIE A SOCIETĂȚII CIVILE

Drd. Dorel Rusu¹
Universitatea de Stat din Republica Moldova

Rezumat:

Intrând în contact practic cu orice fenomen social-politic și social-economic, problematica societății civile este prezentă aproape în toate domeniile de activitate ale societății, având tangență cu toate sferele vieții sociale – filosofică, socială, economică, politică, juridică etc. Societatea civilă este unul din cei trei piloni, pe care se bazează societatea democratică și poate rezolva în mod eficient multe probleme. Desigur, un asemenea deziderat este actual și pentru noile democrații.

Avocatura este o instituție de drept independentă a societății civile, menită să asigure, pe bază profesională, acordarea de asistență juridică calificată persoanelor fizice și juridice, în scopul apărării drepturilor, libertăților și intereselor lor legitime, precum și al asigurării accesului la îndeplinirea justiției.

În științele juridice care studiază activitatea avocaturii, ar trebui de subliniat nu doar importanța asigurării drepturilor subiective ale individului, dar și natura juridică privind impactul activității avocaturii în societate.

Cuvinte cheie: *societate civilă, avocatură, instituții ale societății civile, stat de drept, justiție, legalitate, drepturile și libertățile omului*

Perioada de tranziție spre o societate democratică pe care o parcurge țara noastră este marcată de profunde transformări politice, economice și sociale, transformări ce influențează benefic sistemul legislativ și, nu în ultimul rând, legiferarea și dezvoltarea societății civile. Locul și rolul societății civile a devenit, în prezent, una centrală pentru statele care au pășit pe calea democratizării. Societatea civilă este un instrument indispensabil pentru atingerea unui stat de drept.

Noțiunea de societate civilă a preocupat constant cercetătorii din Republica Moldova, precum și din alte state din blocul socialist, în ultimele decenii, mai ales la sfârșitul secolului XX, fapt ce a condiționat o abordare detaliată a noțiunii de societate-civilă din mai multe perspective. În acest context, s-a impus în atenție și problema ONG-urilor ca exponenți principali ai societății civile. Dincolo de studierea sociologică a acestor forme de asociere, tot mai mult se simte necesitatea unei abordări juridice profunde, menite să evalueze cadrul legislativ care stă la baza organizării și funcționării sectorului nonguvernamental.

Consiliul Economic și Social din Franța, într-un studiu realizat asupra problematicii societății civile, o definește ca: „ansamblul cetățenilor, în diversitatea apartenenței lor sociale și profesionale, care constituie societatea și își exprimă voința de a participa prin intermediul organizațiilor, asociațiilor și a diverselor structuri la realizarea obiectivelor cu caracter economic, social, cultural, educativ, sportiv, umanitar, civic sau de altă natură în afara sferei politice și statale”².

Un stat este democratic și modern atunci când societatea civilă are acces la procesul de elaborare și luare a deciziilor esențiale pentru dezvoltarea politică, economică și socială a țării.

¹ dor.rusu@gmail.com

² François B. Justice constitutionnelle et „democratie constitutionnelle”: Critique du discours constitutionnaliste européen. In: Chevalier J. (dir.) «Droit et politique», 1-ère édition. Paris: PUF, 1993, p. 3

Cu toate acestea, legislatorul nu dă o definiție noțiunii de societate civilă. Iar potrivit doctrinei, noțiunea de societate civilă, în sensul cel mai larg, este acea entitate eterogenă care activează în spațiul neocupat dintre stat (cu toate instituțiile sale politice și administrative) și piață (zona care are drept element esențial profitul). În această zonă dezinteresată politic (societatea civilă, prin definiție, nu are ca scop cucerirea puterii politice, la nivel local sau central) și financiar ar trebui să se întrevadă valorile și principiile care ghidează o societate. Aceasta este zona de mijloc a societății care formează, indirect, reperle și care controlează, cel puțin (moral și valoric), funcționarea corectă a instituțiilor social-politice³.

Societatea civilă este formată din cetățeni, asociați sub diferite forme, care au aceleași interese și care își dedică timpul, cunoștințele și experiența pentru a-și promova și apăra aceste drepturi și interese.

Asociațiile obștești, în Republica Moldova, sunt reglementate de Legea cu privire la asociațiile obștești nr. 837 din 17.05.1996 (Republicată în temeiul art. IV al Legii nr.178-XVI din 20 iulie 2007)⁴; sindicatele – de legea sindicatelor nr. 1129 din 19.10.2000⁵; cultele religioase – de legea privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie nr. 125 din 11.05.2007⁶; partidele politice – de legea privind partidele politice nr. 294 din 21.12.2007⁷, etc.

La fel, Codul Civil al Republicii Moldova⁸ la art. 180 prevede că organizația necomercială este persoana juridică al cărei scop este altul decât obținerea de venit și poate fi: asociație, fundație sau instituție. Iar articolul 181-183 Cod Civil definește noțiunile de asociație, fundație și instituție.

La 28.09.2012, Parlamentul Republicii Moldova a aprobat strategia de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2012-2015⁹, care reflectă angajamentul Republicii Moldova de a consolida în mod sistematic condițiile pentru dezvoltarea rapidă și progresivă a societății civile. Fiind edificată pe principiile încrederii reciproce, parteneriatului, transparenței, participării, nonpartizanatului politic. Strategia continuă eforturile demarate în cadrul strategiei precedente de dezvoltare a societății civile (perioada 2009–2011)¹⁰.

La data de 02.07.2014, Parlamentul Republicii Moldova a aprobat Legea nr. 112 pentru ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană¹¹, care are destinat un capitol aparte, intitulat „Cooperarea cu societatea civilă” (capitolul 26). Părțile Acordului de Asociere au consacrat, printre altele, că urmează să stabilească un dialog cu privire la cooperarea cu societatea civilă în diverse domenii. La fel, Părțile promovează dialogul și cooperarea dintre actorii din cadrul societății civile ai celor două părți ca parte integrantă a relațiilor dintre UE și Republica Moldova.

În societățile democratice moderne societatea civilă se presupune că are un rol important și foarte activ, contribuind din plin la păstrarea și la promovarea valorilor democrației. Însă, toate acestea și multe alte lucruri legate de societatea civilă nu sunt pe deplin cunoscute de o mare parte a cetățenilor.

³ Guceac Ion, Foca Marian. *Dreptul de a întemeia întemeia și de a se afilia la un sindicat în condițiile societății civile contemporane*. Constanța: Ex Ponto, 2011, p. 41

⁴ Legea cu privire la asociațiile obștești nr. 837 din 17.05.1996. Monitorul Oficial Nr. 153-156BIS din 02.10.2007

⁵ Legea sindicatelor nr. 1129 din 19.10.2000. Monitorul Oficial Nr. 130 art Nr: 919 din 19.10.2000

⁶ Legea privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie nr. 125 din 11.05.2007. Monitorul Oficial Nr. 127-130 art Nr: 546 din 17.08.2007

⁷ Legea privind partidele politice nr. 294 din 21.12.2007. Monitorul Oficial Nr. 42-44 art Nr: 119 din. 29.02.2008

⁸ Codul Civil al Republicii Moldova nr. 1107 din 06.06.2002. Monitorul Oficial Nr. 82-86 art Nr: 661 din 22.06.2002

⁹ Legea pentru aprobarea strategiei de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2012-2015 și a Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei nr. 205 din 28.09.2012. Monitorul Oficial Nr. 1-5 art Nr: 4 din 04.01.2013

¹⁰ Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 267 din 11.12.2008 pentru aprobarea Strategiei dezvoltării societății civile în anii 2009-2011. Monitorul Oficial Nr. 1-2 art Nr: 11 din 13.01.2009

¹¹ Legea nr. 112 din 02.07.2014 pentru ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte. Monitorul Oficial nr. 185-199 din 18.07.2014

Iată de ce sunt importante și necesare pătrunderea în esența societății civile și înțelegerea posibilităților și capacităților de care dispune aceasta în lumea contemporană¹².

Edificarea statului de drept este de neconceput fără respectarea drepturilor fundamentale ale omului și cetățeanului, la care își aduce aportul, de rând cu alte organe de drept, și instituția avocaturii.

Într-o societate întemeiată pe respect față de justiție, avocatul îndeplinește un rol special. Îndatoririle avocatului nu se limitează doar la executarea fidelă a unui mandat în cadrul legii. Avocatul trebuie să vegheze la respectarea statului de drept și a intereselor celor ale căror drepturi și libertăți le apără. Este îndatorirea avocatului nu numai să pledeze pentru cauza clientului său, ci și să fie sfătuitorul clientului. Respectul pentru misiunea profesională a avocatului este o condiție esențială a statului de drept și a unei societăți democratice¹³.

În literatura de specialitate din R. Moldova, avocatura nu a fost studiată și cercetată ca instituție a societății civile. La adoptarea legii nr. 1260 din 19.07.2002 cu privire la avocatură, art. 1 alin. (1) prevedea că „Avocatura este o instituție de drept independentă a societății civile, menită să asigure, pe bază profesională, acordarea de asistență juridică calificată persoanelor fizice și juridice, în scopul apărării drepturilor, libertăților și intereselor lor legitime, precum și al asigurării accesului la îndeplinirea justiției”¹⁴. Ulterior, prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 102 din 28.05.2010¹⁵, Legiuitorul a modificat conținutul articolului 1 din Legea cu privire la avocatură, excluzând noțiunea acesteia, spre regret. Considerăm că pe lângă noțiunea profesiei de avocat, așa cum prevede art. 1 din Legea cu privire la avocatură, Legiuitorul trebuia să păstreze și noțiunea de avocatură. Mai mult ca atât, definiția avocaturii era binevenită de a fi inclusă în preambulul acestei legi. Ori, însăși Legea se numește „cu privire la avocatură”, iar definiția legală legiuitorul a exclus-o.

Legislația română nu dă o definiție a termenului de avocatură. Conform Dicționarului Explicativ al limbii române¹⁶, avocatura semnifică profesiunea de avocat.

În Federația Rusă, instituția avocaturii este reglementată de Legea cu privire la activitatea de avocat și avocatură¹⁷. Conform art. 3 alin. (1) din Lege, avocatura este o comunitate profesională a avocaților și ca instituție a societății civile, nu este inclusă în sistemul administrației publice de stat.

Avocatura, ca instituție a societății civile a fost studiată pe larg în literatura rusă, care continuă și în prezent să dezvolte acest subiect în cercurile științifice ruse. Astfel, aceste probleme științifice au fost ridicate în tezele de doctorat a următorilor autori: Iartîh I.S., în lucrarea „Funcțiile și statutul juridic al avocaturii în condițiile formării societății civile în Federația Rusă”¹⁸; Anufriev D.V. – „Avocatura ca instituție a societății civile în statul multinațional rus”¹⁹; Andrianov N.V., în teza sa de doctor în drept „Societatea civilă ca mediu de instituționalizare a avocaturii”²⁰.

¹² Costachi Gh. Direcții prioritare ale edificării statului de drept în Republica Moldova. Chișinău: Institutul de Istorie, Stat și Drept al Academiei de Științe a Moldovei, 2009 (Î.S. F.E.-P. „Tipogr. Centrală”) pag. 42

¹³ Preambulul Codului deontologic al avocaților europeni, adoptat de Consiliul Consultativ al Barourilor Europene la 28.10.1988.

¹⁴ Legea cu privire la avocatură nr. 1260 din 19.07.2002. Monitorul Oficial Nr. 126-127 din 12.09.2002

¹⁵ Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 102 din 28.05.2010. Monitorul Oficial Nr. 135-137 din 03.08.2010

¹⁶ Dicționarul explicativ al limbii române (ediția a II-a revăzută și adăugită). Academia Română. Institutul de Lingvistică „Iordun Iordan”. Editura Univers Enciclopedic Gold, 2009

¹⁷ Legea Federală „cu privire la activitatea de avocat și avocatură în Federația Rusă” din 31.05.2002 N 63-FZ, Culegere de legi a Federației Ruse, 2002, № 23, p. 2102

¹⁸ Iartîh I.S. „Funcțiile și natura juridică a avocaturii și a asociațiilor obștești ale acesteia în condițiile formării societății civile în Federația Rusă”, Teza de doctor habilitat în științe juridice, Moscova, 2008

¹⁹ Anufriev D.V. „Avocatura ca instituție a societății civile în cadrul Rusiei multietnice” Teza de doctor în științe juridice, Moscova, 2005

²⁰ Andrianov N.V. „Societatea civilă ca mediu pentru instituționalizarea avocaturii” Teza de doctor în științe juridice, Moscova, 2005

Trebuie să menționăm că pentru prima dată însăși noțiunea de societate civilă a fost introdusă în legislația națională în anul 2002, o dată cu adoptarea legii nr. 1260 din 19.07.2002 cu privire la avocatură²¹.

Mai jos vom încerca să demonstrăm că funcțiile și elementele societății civile se aplică întru totul și avocaturii:

- Funcția de protecție. Dreptul la apărare și asistență juridică poate fi considerat o instituție juridică multiaspectuală, în care se întrepătrund norme de drept constituțional, penal, procesual penal, civil, procesual civil, administrativ, financiar și norme aparținând altor ramuri de drept. În afară de aceasta, problema asigurării dreptului la apărare, pe lângă conținutul pur juridic, este determinată și de o serie de aspecte politice, social culturale, economice, etc²². Conform prevederilor constituționale (art. 26 din Constituția Republicii Moldova²³; art. 24 din Constituția României²⁴) – dreptul la apărare este garantat; în tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

Conform Codului deontologic al avocaților din Uniunea Europeană²⁵, în punctul 1.1 este prevăzut că misiunea avocatului îi impune îndatoriri și obligații multiple, (uneori aparent contradictorii), față de public, pentru care o profesie liberală și independentă, supusă respectării normelor pe care ea și le-a impus, este un mijloc esențial de apărare a drepturilor omului în fața Statului și a altor puteri din societate. Punctul 2.7 prevede că sub rezerva respectării stricte a normelor legale și deontologice, avocatul are obligația de a apăra întotdeauna cât mai bine interesele clientului său, chiar în raport cu propriile sale interese sau cu interesele confrăților săi.

- Funcția de control. Așa cum a fost menționat, presupune exercitarea unei supravegheri și a unui control asupra puterii politice. Aici putem exemplifica recente presiuni exercitate de Uniunea Avocaților din Republica Moldova privind adoptarea Regulamentului privind procedura de acces și efectuarea controlului de specialitate la intrarea în locul de deținere asupra avocaților, notarilor și mediatorilor sosiți la întrevedere, aprobat prin ordinul Departamentului Instituțiilor Penitenciare nr. 419 din 06.09.2016²⁶ și a Regulamentului privind accesului în sediile instanțelor judecătorești, aprobat de către Consiliul Superior al Magistraturii la 29.09.2016²⁷.

Conform Comunicatului de presă din 13.09.2016 a Uniunii Avocaților din R. Moldova²⁸, Uniunea Avocaților califică pretinsul regulament nr. 419 din 06.09.2016 ca fiind „un act vădit contrar prevederilor legale și bunului simț, adoptat în grabă, pentru a ne „arăta din deget”, cu ignorarea bunelor practici stabilite și a legislației privind transparența decizională.

Insistăm asupra încetării acestor abuzuri și oricărui piedici create avocaților în vederea realizării misiunii lor legale, iar acest regulament urmând a fi suspendat cu abrogarea ulterioară.

Cerem înlăturarea oricărui impediment pentru exercitarea drepturilor constituționale la apărare, neadmiterea prevalării unui act subnormativ în raport cu legea organică, Constituția, Convenția Europeană a Drepturilor Omului”.

La data de 19.09.2016, conform Hotărârii Consiliului Uniunii Avocaților, Uniunea Avocaților

²¹Legea cu privire la avocatură nr. 1260 din 19.07.2002. Monitorul Oficial Nr. 126-127 din 12.09.2002

²²Mihoci Vasile. *Probleme teoretice și practice privind realizarea dreptului fundamental al omului la apărare și asistență juridică*. Teză de doctor în drept, Cu titlu de manuscris. Chișinău, 2007, p. 4-5

²³Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 1 din 12.08.1994

²⁴Constituția României din 21.11.1991, republicată în Monitorul Oficial al României, nr. 767 din 31.10.2003

²⁵Cod deontologic al avocaților din Uniunea Europeană a fost inițial adoptat în Sesiunea Plenară din data de 28 octombrie 1988, și ulterior modificat, în Sesiunile Plenare ale CCBE din 28 noiembrie 1998, 6 decembrie 2002 și 19 mai 2006.

²⁶Regulamentul privind procedura de acces și efectuarea controlului de specialitate la intrare în locul de deținere asupra avocaților, notarilor și mediatorilor sosiți la întrevedere, aprobat prin ordinul Departamentului Instituțiilor Penitenciare nr. 419 din 06.09.2016

²⁷Regulamentul privind accesului în sediile instanțelor judecătorești, aprobat prin Hotărârea nr. 633/26 din 29.09.2016 a Consiliului Superior al Magistraturii. Monitorul Oficial nr. 361-367 din 21.10.2016

²⁸Sursa <http://uam.md/index.php?pag=news&id=875&rid=988&l=ro>, vizitat la 27.11.2016

din R. Moldova a înaintat Ministerului Justiției o adresare cu titlu de cerere prealabilă prin care solicită anularea Regulamentului privind procedura de acces și efectuarea controlului de specialitate la intrarea în locul de deținere asupra avocaților, mediatorilor, notarilor și mediatorilor sosiți la întrevedere²⁹. Iar prin Ordinul nr. 443 din 19.09.2016 a Departamentului Instituțiilor Penitenciare³⁰ a fost abrogat Ordinul DIP nr. 419 din 06.09.2016.

La fel, conform Comunicatului de presă din 24.10.2016 a Uniunii Avocaților din R. Moldova³¹ s-a menționăm faptul că „Regulamentul privind accesului în sediile instanțelor judecătorești are răsfrângere nu numai asupra judecătorilor și a angajaților instanțelor, dar și asupra justițiabililor, precum și asupra „altor persoane”, a fost aprobat fără a solicita avizul Uniunii Avocaților. Or, noi, avocații, suntem acei care stăm la straja respectării drepturilor și libertăților omului și nu acceptăm derogări de la legea națională și cea internațională la care suntem parte”.

Prin Hotărârea nr. 720/30 din 01.11.2016 a Consiliului Superior a Magistraturii³², a fost suspendată implementarea Regulamentului privind accesului în sediile instanțelor judecătorești, aprobat de către Consiliul Superior al Magistraturii nr. 633/26 din 29.09.2016. Printre altele, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii constată că prevederile Regulamentului au creat diverse interpretări în spațiul public, fapt pentru care, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, având în vedere stabilirea unor reguli mai clare de acces în instanțele judecătorești, pentru a garanta desfășurarea activității judiciare în condiții transparente, dar cu respectarea solemnității și procedurilor legale, pentru asigurarea securității angajaților, justițiabililor, vizitatorilor și sediilor instanțelor de judecată, consideră necesar a relua activitatea grupului de lucru în componență lărgită, cu participarea reprezentanților societății civile, mass-media, precum și altor instituții interesate, în vederea modificării Regulamentului privind accesul în sediile instanțelor judecătorești.

- Funcția de participare. Deoarece unul din principiile de bază ale statului de drept este cel al echității sociale și al egalității în drepturi, considerăm că anume instituția avocaturii este una dintre instituțiile specifice din sistemul organelor de ocrotire a normelor de drept care are menirea de a contribui, prin diferite forme și mijloace, la apărarea și respectarea acestor valori³³.

- Funcția de ajutorare a statului. Conform Studiului privind funcționarea profesiei de avocat în Republica Moldova, întocmit în cadrul realizării acțiunii 3.2.1.(1) din Planul de Acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, elaborat de către Ministerul Justiției în anul 2013³⁴, se menționează că „Rolul avocaturii într-o societate este unul fundamental – de a face supremația legii efectivă, de a promova drepturile omului, de a-i ajuta pe cei defavorizați și de a da voce celor care nu au o influență politică. Actualmente avocații din Moldova depun eforturi să promoveze aceste valori, să-și facă vocea auzită și să se consolideze într-o profesie juridică unită și puternică”. Iar promovarea drepturilor omului în societatea, precum și rolul avocaturii în „a face supremația legii efective”, este, în primul rând al statului, iar avocatura vine în ajutorul statului de a le implementa.

²⁹Sursa www.uam.md, vizitat la 27.11.2016

³⁰ Ordinul Departamentului Instituțiilor Penitenciare nr. 443 din 19.09.2016 cu privire la abrogarea Ordinului DIP nr. 419 din 06.09.2016 cu privire la aprobarea Regulamentului privind procedura de acces și efectuarea controlului de specialitate la intrare în locul de deținere asupra avocaților, notarilor și mediatorilor sosiți la întrevedere

³¹Sursa <http://uam.md/index.php?pag=news&id=875&rid=1044&l=ro>, vizitat la 27.11.2016

³² Hotărârea nr. 720/30 din 01.11.2016 a Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la Regulamentul privind accesului în sediile instanțelor judecătorești, aprobat prin Hotărârea nr. 633/26 din 29.09.2016 a CSM, publicat pe <http://csm.md/files/Hotaririle/2016/30/720-30.pdf>

³³ Avornic Gheorghe. *Intensificarea activismului juridic al cetățenilor prin intermediul instituției avocaturii – condiție a edificării statului de drept*. Autoreferat al tezei de doctor habilitat în drept, Cu titlu de manuscris. Chișinău, 2005, p. 4

³⁴ Studiul privind funcționarea profesiei de avocat în Republica Moldova, întocmit în cadrul realizării acțiunii 3.2.1.(1) din Planul de Acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, elaborat de către Ministerul Justiției în anul 2013, site-ul http://www.justice.gov.md/public/files/file/Directia%20notariat%20si%20avocatura/Studiu_functionarea_profesiei_de_avocat-04-07-2013.pdf accesat la 30.11.2016.

- Funcția de articulare. După părerea autorului Cucerena A.³⁵, la respectarea întocmai a legislației, la prevenirea încălcărilor drepturilor și libertăților omului de către instituțiile statului, precum și de către funcționarii publici, la restabilirea drepturilor încălcate și repararea prejudiciului admis prin aceste încălcări, sunt interesate nu doar părțile cărora le-au fost lezate drepturile. În primul rând, pentru respectarea statului de drept, la respectarea drepturilor omului este interesată însăși societatea, și, în cele din urmă, și statul. De aici și instituția avocaturii reflectă un interes pentru societate, care apără drepturile cetățenilor, asigură principiul contradictorialității în procesul judiciar, ajungând la adevăr, suprimând la timp încălcările drepturilor și libertăților omului și restabilirea dreptului³⁶.

- Funcția de democratizare. Instituția avocaturii s-a format ca o asociație independentă și profesională de juriști, fiind chemată să stea la straja drepturilor și intereselor legale atât ale unor persoane primate individual, cât și ale societății primate în ansamblu. Ceea ce duce, desigur la modernizarea sistemului politic în ansamblu și dezvoltarea în continuare a democrației.

- Funcția de reglementare a conflictelor sociale. Rolul avocatului, atunci când este menținut de către o persoană fizică, o corporație sau de către stat, rezidă în consilierea de încredere a clientului și reprezentarea acestuia, avocatul fiind un profesionist respectat de către terți și un participant indispensabil în procesul de justiție. Prin cumularea acestor elemente, avocatul, care servește în mod onest intereselor clientului său și îi protejează drepturile acestuia, de asemenea, întrunește funcțiile avocatului în societate, cele de anticipare și prevenire a conflictelor, de asigurare că aceste conflicte își vor găsi rezolvare în baza principiilor recunoscute în dreptul civil, public sau penal, punându-se accentul convenit pe drepturi și interese, de favorizare a dezvoltării ulterioare a legii și de protejare a libertății, dreptății și supremației legii. Una dintre soluții în rezolvarea problemelor dintre persoane atât la nivel individual (micro) cât și la nivel macro (grupuri, societăți, state) este medierea și concilierea. Iar instituția avocaturii, unde avocații sunt priviți ca experți în științe juridice capabili să asigure capacitatea de expertiză asupra conflictelor sociale apărute, urmează să se implice în aplanarea disputelor create.

Avocatura, ca și celelalte instituții ale societății civile, este liberă și independentă, cu organizare și funcționare conform legii. Principiul independenței avocaturii este stabilit atât în legislația națională (art. 1 alin. (2) din Legea cu privire la avocatură³⁷ prevede că Profesia de avocat este liberă și independentă, cu organizare și funcționare autonomă, prevedere preluată și de Statutul profesiei de avocat³⁸), cât și în legislația altor țări (art. 2 alin. (1) din Legea rusă cu privire la activitatea de avocat și avocatură³⁹ prevede că avocatul este un consilier juridic profesionist și independent; art. 1 alin. (1), din Legea pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat din România⁴⁰ prevede că profesia de avocat este liberă și independentă, cu organizare și funcționare autonome).

La fel, Codul deontologic al avocaților din Uniunea Europeană⁴¹ prevede la punctul 2.1 principiul independenței profesiei de avocat.

³⁵Kucerena A.G. „Rolul Avocaturii în formarea societății civile în Rusia” Autoreferatul la Teza de doctor în științe juridice; Moscova, 2003, pag. 14

³⁶Necievin D.K. „Instituția avocaturii ca subiect al activității de apărător al drepturilor omului” Tula, 2010. 412 p.

³⁷Legea cu privire la avocatură nr. 1260 din 19.07.2002. Monitorul Oficial Nr. 126-127 din 12.09.2002

³⁸Statutul Profesiei de Avocat, aprobat la Congresul Uniunii Avocaților din 29.01.2011, Monitorul Oficial Nr. 54-57 din 08.04.2011

³⁹Legea Federală „cu privire la activitatea de avocat și avocatură în Federația Rusă” din 31.05.2002 N 63-FZ, Culegere de legi a Federației Ruse, 2002, № 23, p. 2102

⁴⁰Legea pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat nr. 51/1995 Republicată în M. Of. nr. 98 din 7 februarie 2011, în temeiul art. VI din Legea nr. 270/2010 privind modificarea și completarea Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (M. Of. nr. 872 din 28 decembrie 2010)

⁴¹Cod deontologic al avocaților din Uniunea Europeană a fost inițial adoptat în Sesiunea Plenară din data de 28 octombrie 1988, și ulterior modificat, în Sesiunile Plenare ale CCBE din 28 noiembrie 1998, 6 decembrie 2002 și 19 mai 2006.

Cu toate că avocatura este independentă față de stat, conform Principiilor de Bază ale Rolului Avocatului, adoptate la Congresul al Optulea al Națiunilor Unite despre Prevenirea Crimei și a Tratatul Delincvenților, Havana (Cuba), 27 august-7 septembrie 1990⁴², ea exercită rolul primordial în menținerea standardelor profesionale și normelor etice, apără membrii lor de la urmăriri, constrângeri și atentate nefondate, asigură asistență juridică celor care au nevoie de ea, cooperează cu Guvernul și cu alte instituții pentru atingerea scopurilor urmărite de justiție și a interesului social.

Analizând avocatura ca instituție a societății civile, am putea face câteva concluzii:

Avocatura este o asociație profesională a avocaților și ca instituție a societății civile nu face parte din sistemul organelor de stat. Spre deosebire de asociațiile obștești, avocatura are o funcție importantă în domeniul justiției și nu ține neapărat de protecția membrilor ei, dar asigură asistență juridică calificată unui cerc larg de persoane fizice și juridice, în rezultatul căreia, avocatura, ca o instituție specială a societății civile, capătă un statut public-privat.

Astfel, pe lângă alte instituții și forme de asociere ale societății civile, în structura societății civile poate fi inclusă și avocatura, întrucât aceasta are aceleași funcții ale societății civile și, de-a lungul istoriei, rolul de bază al avocaturii a fost și este apărarea drepturilor și libertăților cetățenilor.

Instituția avocaturii este independentă și se supune numai legii, promovează și apără drepturile, libertățile și interesele legitime ale omului. Exercițarea profesiei de avocat presupune asistarea și reprezentarea persoanelor fizice și juridice în fața instanțelor autorității judecătorești și a altor organe de jurisdicție, a organelor de urmărire penală, a autorităților și instituțiilor publice, precum și în fața altor persoane fizice sau juridice, care au obligația să permită și să asigure avocatului desfășurarea nestingherită a activității sale, în condițiile legii.

⁴²A se vedea, în acest sens, <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/RoleOfLawyers.aspx>, accesat la data de 19.11.2016.